

NEFORMÁLNÍ
formou

6/2021

ARCHA

ZPRAVODAJ O VÝCHOVĚ A VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE

foto TOM Poutníci

NEFORMÁLNÍ formou

Čím dál rychlejší a stále více propojený svět s komplexními problémy klade vysoké nároky na mladé lidi. Vyžaduje od nich otevřenost, velký rozhled, schopnost vyhodnocovat informace, a v důsledku zorientovat sebe sama v dynamickém světě.

Je to výzva pro formální vzdělávání a příležitost přispět k řešení pro to neformální. Různé projekty či akce mohou pomoci mladým lidem vypořádat se s touto výzvou. Jsou to mimo jiné i zahraniční a mezinárodní aktivity, které jim otevírají nové možnosti, především ale i nové perspektivy – a zprostředkovávají důležité poznání.

Jednou z nich je i Program Mladých delegátů ČR do OSN, který od roku 2016 umožňuje každoročně dvěma mladým lidem reprezentovat českou mládež na půdě Organizace spojených národů. Dává jim příležitost dané prostředí poznat a zprostředkovat takto nabytou znalost svým vrstevníkům v České republice.

Naši delegáti a delegátky kromě jiného již tradičně navštěvují školy a akce pořádané pro mládež a baví se o svých zkušenostech a o příležitostech pro mladé. Snaží se jim kromě informací o fungování OSN předat i vlastní zkušenost a ukázat, že do mezinárodního prostředí mladí lidé patří a že je proto důležité, aby se do něj zapojovali.

Je to samozřejmě malý střípek v mozaice příležitostí pro mladé. Mohou jimi být různé dobrovolnické pobyty, přeshraniční spolupráce, ale i velké

mezinárodní konference pro účastníky z řad nastupující generace. Myslím si ale, že „se počítá“ třeba i jenom to, že někde proběhne setkání mladých z obce v Česku a obce v zahraničí.

Hlavní je, aby měli možnost zažít jiné, nové a kulturně pestré prostředí, které je obohatí.

Ne každý mladý člověk má takové zázemí, aby si mohl dovolit zahraniční zkušenost. Zde je mimo jiné důležitá i role organizací pracujících s mládeží, které mohou pomoci tuto zkušenost zprostředkovat, podpořit mladého člověka v jeho poznání.

Delegáti a delegátky z Programu mohou navštěvovat různé akce, školy, sdílet svoji zkušenost a informovat o OSN. Prožitek to bude ale vždy zprostředkovaný. Musíme se tedy snažit o to, aby podobný prožitek „rozšířeného obzoru“ mělo pokud možno co nejvíce mladých lidí. Aby pociťovali v tomto svém konání oporu, a věděli tak, že si zmíněný benefit mohou dovolit. Proč? Protože do co nejširšího – totiž mezinárodního – prostředí patří i oni. A jestli se k takovému zjištění doberou tou či onou formální či neformální cestou, přitom už tak podstatně vlastně ani není...

Václav Kříž

Autor je garantem

Programu mladých delegátů do OSN

foto archiv mladých delegátek (zleva Kristina Šušová a Simona Petrů)

Zpravodaj ČRDM o výchově a využití volného času dětí a mládeže

Registrace

Ministerstvem

kultury: MK ČR 8135

Tematická skupina 13/A8,

ISSN 1212 – 5016

Podávání novinových zásilek
povoleno Českou poštou, s.p.,

odštěpný závod Přeprava,

č.j. 1259 / 99 ze dne 29. 3. 1999

Redakce:

Jiří Majer – vedoucí redaktor

Adresa redakce:

Česká rada dětí a mládeže,
Senovážné náměstí 977/24,
110 00 Praha 1

tel.: 211 222 870

e-mail: archa@crdm.cz

IČO: 68379439

Grafická úprava, sazba a lito

Michala K. Rocmanová, akad. mal.

Tiskne REFOS, Praha

23. ročník

Toto číslo vyšlo v prosinci 2021.

*Fotografie z archivu ČRDM
a jejích členských organizací.*

*Foto na titulní straně
TOM Poutníci Praha*

Zpravodaj Archa je nekomerční tiskovinou, která není určena k prodeji. Tisk zpravodaje finančně podpořilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

*Podrobné informace ke zpravodaji
Archa: <http://crdm.cz/archa>*

OTISKY rozvíjejí kreativitu

Neformální formou doháníme v České tábornické unii (ČTU) s dětmi to, co jim „život online“ vzal.

Díky výzvě Zvyšování kvality neformálního vzdělávání (program MŠMT financovaný z fondů EU) se můžeme ještě více zaměřit na činnosti, které děti baví a rozvíjejí jejich kreativitu, osobitost a zároveň posilují týmového ducha. Vybrali jsme úspěšný program „Otiskové techniky“, kterým se můžete inspirovat i vy ve svých organizacích.

Justýna s Antonínem z jihočeského tábornického klubu Toulavý vítr společně připravili v rámci Tandemového neformálního vzdělávacího programu zaměřený na otiskové techniky, což byla pro většinu dětí zcela nová aktivita, s níž se nikdy dříve nesetkaly. „Aktivita probíhala po dlouhé odmlce běžné činnosti, kdy se oddílová činnost mohla realizovat jen online. Na některých dětech bylo znát, že mají deficit praktických činností při práci s rukama,“ komentovali průběh Justýna s Antonínem.

Program byl rozdělen na pět dvouhodinových bloků. Justýna si předem připravila ukázkou výsledků třech otiskových technik, aby si děti mohly lépe představit, co lze vytvořit.

V prvním bloku si děti vyzkoušely výrobu jednoduchého bramborového razítka. Postupovaly od vykrajování nejjednodušších vzorů až k volnější tvorbě, kdy už samostatně experimentovaly. První pokusy se tiskly jen na zkušební papírky, ty nejpokročilejší a nejpovedenější pak na textilní výstřižky, které si děti rády odnesly domů.

V dalším bloku se děti seznámily s technikou kouřových otisků, a to v přírodním prostředí. Venku u chalupy se rozdělal oheň, který je pro

aktivitu potřebný. Dále se využily tvrdé a měkké papíry, olej, podložky, štětce atd. Děti pracovaly ve třech družinách. Samostatně si v okolí nasbíraly rostlinný materiál vhodný pro otiskování. Nenásilně si přitom procvičily znalosti z botaniky a dendrologie. Poté se v rámci každé družiny pokusily vytvořit několik kouřových otisků. Trénovaly tak nejen vlastní manuální zručnost, ale také týmovou práci....

Následoval blok zaměřený na techniku linorytu. Vedoucí vyhledali a navrhli sérii motivů, které zapadaly do fantasy tématu a zároveň byly přiměřené náročné pro tvorbu. Děti si poté odhlasovaly, které se jim nejvíce líbí. Bylo třeba zajistit především dostatek dlátěk a lina. Všechny si tak vyzkoušely rytí na zkušebních kouscích lina, aby si procvičily správný a bezpečný postup rytí. Až potom se přistoupilo k vlastní

tvorbě. Některé děti vytvářely linoryt samostatně, jiné ve dvojici. Nejprve si přenesly vytištěný motiv z papíru na lino pomocí uhlového papíru či překreslením. Pro tuto činnost je nejlépe použít speciální tiskařskou barvu na linoryt na olejové bázi, váleček na linoryt, kovový nůž na lino a ideálně „umělecké“ lino.

V poslední fázi děti čekal otisk na trička a táborové kostýmy. Práce skupinek v této fázi zvolnila, protože se „pekelně“ soustředily. Na kostýmové pláště si pak děti mohly za odměnu vytisknout vlastní osobité motivy. Šlo jim to skvěle a zkusily si i nést vlastní odpovědnost – jak při plánování tvorby, tak v samotném jejím výsledku. Náročnost tkvěla ve dvou věcech. Jednak v tom, že byly více zapojeny do diskuze při přípravě, a musely se tak např. rozhodnout, jak náročný motiv si zvolí. Dále pak v tom, že při samotné realizaci se od určitého bodu nedalo nic 'vzít zpět'. To, co se na plášť natisklo, tam už natrvalo zůstalo. Všem se však nátky na plášť povedly,“ hodnotí závěr Justýna s Antonínem.

Kateřina Tomanová,
Česká tábornická unie, z. s.
foto ČTU

ZTRATILI jsme, nebo získali?

Poslední dva roky s kovidem značně zkomplikovaly situaci organizací, které se zabývají volnočasovými aktivitami dětí a mládeže. I my jsme spolek, který realizuje klubové, víkendové, pobytové aktivity a tábory v průběhu celého roku.

Pečujeme především o zdravotně a sociálně znevýhodněné děti a mládež z celé ČR (epilepsie, nemoci mozku, vzácná onemocnění, autismus, ADHD, enuréza, respirační onemocnění, nadváha, psychosociální deprivace aj., děti z dětských domovů a klokánek včetně národnostních menšin a romského etnika).

Prakticky jsme ztratili minimálně rok a půl kontinuálního působení, což se u znevýhodněných dětí projevilo více než u běžné populace.

Časové i jiné ztráty byly. Mohou se opakovat a způsobit dětem i dospělým řadu problémů:

- Vysokou míru nejistoty a obavy o svoje zdraví. Časové oddálení, a tím komplikace při léčbě nemocí. Komplikace s očkováním i nošením roušek, neustálá hygiena aj.
- Zhoršení zdravotního stavu, včetně nadváhy, tělesných a psychických sil vlivem nedostatku pohybu, tělesné výchovy a sportů.
- Ztrátu dobrovolné edukace a prožitkovosti při zájmových aktivitách, které hrají významnou roli v psychice dítěte.
- Výrazný nárůst psychosociálních deprivací, sebepoškozování, užívání návykových látek, sebevražedné pokusy.
- Celkové zpomalení a zkomplikování správného a zdravého vývoje dětí.
- Ztratili jsme volnost při aktivitách – dodržování rozestupů, testování. Neustálé změny rozhodnutí komplikovaly termíny akcí a byly velkou překážkou činností spolku.

Všechny tyto a další problémy byly výrazně umocněny zákazem školní docházky. Proto jsou školní docházka a mimoškolní aktivity jednou ze zásadních podmínek správného vývoje dětí a mládeže. Podmínkou zdravé, moderní a úspěšné mladé generace. A také jedním z našich hlavních úkolů. I přesto jsme udělali vše, co bylo v našich silách, abychom zmírnili negativní dopad poslední doby, zlepšili (spíše udrželi) zdravotní, tělesný a duševní stav dětí.

V loňském roce se podařilo realizovat červnový pobyt pro děti a mládež, jakož i srpnový letní tábor pro 71 účastníků, z toho 14 epileptiků, 8 enuretiků, 20 s onemocněním označovaným jako ADHD, PAS, CAN a dalšími vývojovými, orgánovými nebo mentálními poruchami a 4 se vzácným onemocněním. Z dětských domovů a klokánek bylo 28 dětí a mládeže, z toho 14 z romského etnika.

Péče pokračovala v rovině zdravotní, rehabilitační, edukační, tělesné, psychosociální, integrační a inkluzivní. Do programu byly zařazeny vzdělávací dny s jazykovou, společenskovední a přírodovědní tematikou. Ve státem povoleném období rovněž pokračovaly klubové a víkendové aktivity. Koncem roku jsme zařadili distanční výchovu a výuku, zejména pro děti a mládež v náhradní výchovné péči... Obdobně probíhá i letošní rok a věříme, že bude lepší.

Co se podařilo, co jsme získali, co je třeba mít na mysli:

- U dětí a mládeže se výrazně zvýšila potřeba komunikace a bližšího kontaktu – sdružování, objímání, vzájemné respektování, spolupráce i pomoc druhému. Tato psychosociální potřeba vychází z určité míry odloučenosti, zvláště v organizacích výchovné péče. Je třeba s ní citlivě pracovat, využít ji v dalším procesu výchovy a vzdělávání.
- Výrazně se také prohloubily dobré mezilidské vztahy, hlubší a věčná spolupráce s rodiči, pedagogickými pracovníky, vychovateli, pěstouny, organizacemi, samosprávou a lékaři včetně psychiatrů při řešení výchovných, zdravotních, psychických i sociálních problémů dětí.
- Poděkování také patří personálu námi využívaných rekreačních zařízení, nemocnici v Klatovech za vzornou ambulantní i hospitalizační péči o naše děti a také pedagogickým a zdravotním dozorům na akcích.
- Všichni nesli velké kovidové riziko při této péči.
- Podařilo se nám prostřednictvím Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR získat roušky a respirátory z Tchaj-wanu. Ty předáváme nemocným dětem, Dětským domovům, Klokánkům a dalším potřebným.

Co jsme si znovu plně ověřili a co nás potěšilo, upevnilo naši dlouholetou zkušenost:

Jsme průkopníci rozumné volnočasové

vé inkluze, která spojuje zdravé s nemocnými, bohaté s chudými, chytré s retardovanými, bílé, černé, žluté.. Tak, jak je tomu ve skutečném životě. Když společnému soužití nenaučíme děti, pak je to v dospělosti už nikdo nenaučí. Volnočasová inkluze je mostem k inkluzi celkové. Zdravá populace dětí se při ní seznamuje s řadou různých znevýhodnění, získává větší míru informací do dalšího života. Tím se snižuje míra tendencí k segregaci znevýhodněných většinovou společností. A naopak. Znevýhodněné děti vidí ve většinové společnosti své vzory, vznikají různá přátelství, zdraví chrání nemocné apod. U znevýhodněných se snižuje míra jejich vyčleňování, zlepšuje se potřeba vlastní aktivity a zodpovědnosti za své zdraví. Všichni si zvykají na řád potřebného společného soužití bez zloby, strachu a hádek.

Výchovná, vzdělávací a socializační inkluze spolu se širokým rozsahem pohybových aktivit a celková rehabilitace jsou hlavními principy naší práce. Nebrzdí talentované, posiluje znevýhodněné.

Je nabíledni, že si děti i dospělí lidé v této době více pomáhají, získali kovidové zkušenosti a řešili nové situace. Jsou k sobě solidární a projevují se jejich kladné vlastnosti. To je dobrý odrazový můstek pro naši činnost. Věřme, že budoucí řízení státu bude na těchto kladech a schopnostech občanské společnosti, stavět!

S poděkováním a úctou ke Všem, kteří dětem pomáhají, a přáním, ať vše dobře dopadne.

Vladimír Bílek, předseda SHTD

Společenství harmonie těla a ducha (SHTD)

29 let realizuje široký okruh mimoškolních aktivit pro děti a mládež v ČR, směřujících k upevnění zdraví, edukaci, rozvoji tělesných a duševních sil a harmonickému vývoji jedince. Využívá k tomu forem klubové činnosti, víkendových aktivit, ozdravných pobytů a táborů. Pomáhá zdravým, ale především zdravotně a sociálně oslabeným jedincům, jakož i dalším marginálním skupinám vyrovnávat se s vlastními handicap. Začleňuje je do přirozené komunity jejich vrstevníků v rovině zdravotní, edukační, rehabilitační, tělesné, psychické i sociální. Spolupracuje s organizacemi a rodiči znevýhodněných dětí v oblasti osvěty, poradenství a odlehčení v jejich péči o nemocné děti.

DEBATOVÁNÍ formální i neformální

Argumentační bitva o tématu, které rezonuje společností, rétorická cvičení, rešerše, trénink kladení dobře mířených otázek, to vše a ještě mnohem víc v rámci přípravy na debatní turnaj.

Podobný scénář se každý týden po skončení vyučování odehrává v desítkách debatních klubů po celé České republice. Debatování v podobě, v jaké jej prostřednictvím soutěží připravuje Asociace debatních klubů, z.s., se svým charakterem přibližuje spíše oblasti neformálního vzdělávání.

Kluby ve většině případů fungují při školách jako kroužky a soutěžní rámec debaty směřuje k naplňování vlastních specifických cílů. Na druhou stranu je ale debatování jedinečnou metodou, která pomáhá na mnoha úrovních naplňovat očekávané výstupy Rámcových vzdělávacích programů v různých vzdělávacích oblastech, dotýká se průřezových témat a také

přispívá k rozvoji množství klíčových kompetencí.

V soutěžní debatě proti sobě stojí dva tříčlenné týmy, jeden z nich téma zastává a obhájí, druhý tým mu oponuje. Rozhodčí následně na základě jasně daných pravidel určuje, kdo debatu vyhrál. Řeč každého z debatérů je vyhodnocována na základě tří kritérií, kterými jsou obsah, styl a strategie. A už jen na příkladu prvních dvou zmíněných hledisek je možné ukázat, jakým způsobem debatování k naplňování výše zmíněných cílů přispívá.

Do nejširšího pole vzdělávacích oblastí zasahuje kategorie obsahu. Každý rok zkoušejí debatéři v rámci turnajů poměřit své síly nad více než 20 tématy. Ta ale nejsou vůbec jednoduchá, často je potřeba před debatou provést rešerši a něco si o tématu zjistit, aby bylo možné odhalit různé potenciální argumentační strategie. Dochází tedy k tomu, že se soutěžící sami s chutí pouští do detailního zkoumání dané problematiky, protože vědí, že jejich argumentace pak bude silnější, a zároveň si pak často danou látku zapamatují, protože praktickým užitím informací v debatě si jejich znalost upevňují.

Jak se takový proces dotýká konkrétních výstupů?

Jedno ze tří témat (tezí) Prvního turnaje Debatní ligy 2021/2022 znělo: Vlády rozvinutých zemí by měly přijímat opatření poškozující ekonomiku, pokud přispějí k řešení klimatické krize. Pro základní orientaci v této debatě je potřeba, aby měli soutěžící povědomí například o následujících skutečnostech: co je to klimatická krize, co ji způsobuje a jak se projevuje, kterých hospodářských sektorů se téma týká a jak fungují, kterých zemí se téma primárně týká a proč, které země jsou největšími znečišťovateli, co znamená poškození ekonomiky pro různé skupiny občanů atd. Při jejich postupném prozkoumávání a objevování se debatéři přímo dotýkají látky z přibližně sedmi vzdělávacích oblastí obsažených v RVP G: fyzika, chemie, biologie, geografie, občanský a společenskovední základ, člověk a svět práce a výchova ke zdraví. Podobným způsobem by bylo možné uvést i množství průřezových témat v čele s environmentální výchovou, které se tato teze také bezprostředně týká.

Podobně i kategorie stylu nese, co se naplňování vzdělávacích cílů týká, velký potenciál. Nejen v rámci výuky cizích jazyků, ale i ve výuce češtiny je v dnešní době kladen důraz na komunikační hledisko jazyka. V realitě je však z různých důvodů často uplatňováno spíše paměťové učení gramatiky, pravopisu a dalších jazykových jevů a ne vždy je v silách žáků, aby tyto poznatky schopni uvědoměle promítnout do svého jazykového projevu. Debata je ideální příležitostí pro rozvoj těchto komunikačních dovedností. Debatéři musí vědomě pracovat s jazykovými prostředky, aby mohli dosáhnout kýženého cíle.

Jak posluchače zaujmout, aby si mou řeč poslechl s chutí až do konce?

Jaká slova použít, abych dal/a najevo, která informace je důležitá? Je možné takovou informaci zdůraznit i jinak? Bude mi posluchač dobře rozumět? Podobnými otázkami se debatéři řídí při tréninku slovního projevu, a účelně a v praxi tak využívají jazykové poznatky ze školních lavic. V cizích jazycích to pak platí dvojnásob. Oče-

kávané výstupy výukové oblasti Jazyk a jazykové kompetence jsou tak velmi efektivně naplňovány.

Přestože soutěžní debata spadá spíše

do sféry neformálního vzdělávání – je to soutěž, která má náboj, zábava, strategie – rysy formálního vzdělávání jí není možné odepřít. V tom je debatování jedinečná volnočasová aktivita,

která žákům otevírá nové obzory do světa poznání.

Barbora Lacinová,
Asociace debatních klubů

Chorušická ZÁKOUTÍ

V jihovýchodním cípu Kokořínska nedaleko Mšena se lesnatými doly, zařízenými do okolní krajiny, proplétá nově otevřená naučná stezka Chorušická zákoutí. Provádí návštěvníky po různých koutech oblasti, ležící mezi obcemi Chorušice a Zahájí.

Něco přes 4 km dlouhá stezka byla vybudována základní organizací Českého svazu ochránců přírody (ČSOP) Koniklec v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě. Na realizaci se podílela také obec Chorušice.

Oblast Chorušicka leží v bezprostřední blízkosti přírodních a kulturních pamětihodností, například hradu Kokořína nebo známých Pokliček. Svým charakterem plynule navazuje na samotné Kokořínsko – do planiny, osídlené venkovským obyvatelstvem a často využívané k zemědělské obživě, se zakusují hluboké rokle s pískovcovými skalními útvary. Rokle, překřtěné starousedlíky na doly, hrály významnou úlohu v životech zdejších lidí: vedly tudy cesty a nacházely se zde prameny, důležité zdroje pitné vody v kraji, kde byla o vodu nouze. Skály, dříve holé a využívané jako pastviny, jsou v současné době pokryty lesy, které jsou domovem mnoha druhů zajímavých živočichů, především ptáků. V lese u uměle vytesané jeskyňky poblíž osady Zahájí, se v dubnu 1945 několik dní ukrývala partyzánská skupina podporovaná zahájskými občany. Stěžejním tématem Chorušicka je voda. Vzhledem k problematickému přístupu k jejím zdrojům řešili obyvatelé získávání vody různými způsoby. Užitečnou vodu zachytávali

pomocí tzv. kalů, nádrží napájených dešťovou vodou. Kaly v současnosti slouží také jako útočiště pro živočichy vázané na vodní prostředí, mezi nimi i zákonem chráněné druhy. V chorušickém kalu bylo nalezeno několik druhů obojživelníků, mezi nimi skokan skřehotavý, ropucha obecná, skokan štíhlý a čolek obecný.

Na čtyřkilometrové trase stezky návštěvníci naleznou deset tabulí nebo herních prvků, zpracovaných tak, aby poskytly informace zábavnou formou široké veřejnosti – od předškolních dětí až po dospělé. Zájemci tak nahlédnou do historie chorušického kalu a poznají jeho čtyřnohé obyvatele, zjistí, jaké znaky prozradí přítomnost živočichů v lese, co způsobilo vyschnutí dříve hojně využívané studánky, srovnají podobu dolu dříve a dnes a poznají osudy partyzánů od Zahájí.

První infotabule se nachází v části Chorušic nazývané Podstavy (GPS: 50.2556233N, 14.5597622E). Trasa vede od místního kalu do lesa Nedvídku, kde se v nevelké rokli stáčí doleva a ústí na cestu, směřující do skalami lemovaného dolu. Ten dovede návštěvníky až k poslední tabuli, stojící pod osadou Zahájí u rozcestníku s modrou turistickou značkou (GPS: N 50°22.19550, E 14°39.71988).

Kateřina Burešová,
Český svaz ochránců přírody

Realizace naučné stezky byla finančně podpořena generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody, společností NET4GAS. Již patnáctým rokem společnost NET4GAS podporuje projekty v oblasti ochrany přírody po celé České republice. V současnosti je v Středoevropském kraji zpřístupněno již osmnáct těchto lokalit ČSOP.

Další informace na www.csop.cz a www.net4gas.cz

Čtyřicetkrát ZLATO

Čtyři desítky mladých Čechů získaly navzdory pandemii zlatou Cenu vévody z Edinburghu

Celkem 40 studentů a studentek z celé České republiky dokázalo po dobu 12 měsíců plnit stanovené cíle, pomáhat svému okolí a nevzdát se. Nezastavila je ani pandemie covid-19.

Studenti se tak stali absolventy zlaté úrovně programu Mezinárodní cena vévody z Edinburghu (DofE), který pochází z Velké Británie a založil jej před 65 lety nedávno zesnulý manžel britské královny Alžběty II., princ Philip. Program nyní funguje ve 130 zemích světa, ročně ho plní 1,3 milionu mladých lidí včetně více než 5 000 Čechů.

Absolventi si díky programu osvojili novou dovednost, pravidelně sportovali, pomáhali svému okolí a zvládli čtyřdenní skupinovou expedici v přírodě. Účastníci Adéle Kašparové ze školy Sunny Canadian International School

v Jesenici účast v programu pomohla překonat těžké období covidu: „Díky DofE jsem docházela do domova důchodců za seniorkou Květou, pravidelně kreslila a při lockdownu se donutila každý týden sportovat. Expedice v Ratibořských horách pro mě byla nejhezčím zážitkem a zakončením programu,“ uvedla Adéla.

Program má tři úrovně, bronzovou, stříbrnou a zlatou a může se do něj zapojit každý student nebo žák ve věku 13 až 24 let. Podle zvolené úrovně pak program plní šest, dvanáct nebo osmnáct měsíců. „Účast v programu studenty učí, že stojí za to věci dotahovat do konce. Po více než roce s pandemií je právě tato schopnost důležitější než kdy jindy. Studenti za to získali certifikát a odznak s mezinárodní platností, které jim mohou dopomoci k zajímavé pracovní příležitosti nebo studiu v zahraničí,“ doplnil Tomáš Vokáč, výkonný ředitel programu DofE.

Slavnostní předávání cen vévody z Edinburghu proběhlo 19. října v Kaiserštejnském paláci v Praze a zúčastnily se jej významné české osobnosti včetně britského velvyslance Nicka Archera, 1. místopředsedy Senátu Jiřího Růžičky nebo mistryně světa v bojovém umění Martiny Ptáčkové. V České republice program DofE funguje 26 let a je do něj zapojeno více než 260 základních a středních škol, dětských domovů, sportovních klubů. Do programu se zapojují mladí lidé z širokého sociálního spektra. Účastníci ve věku 13 až 24 let si volí aktivity a cíle ve třech oblastech – dovednosti, pohybu, dobrovolnictví. Na zvolených cílech pak po dobu šesti, dvanácti nebo osmnácti měsíců pravidelně pracují. Čtvrtou oblastí je týmová expedice v přírodě, která má vždy konkrétní účel.

Nikola Zamcová, DofE

Evropský den JAZYKŮ

V září se se tým zahraničních dobrovolníků v rámci programu Evropský sbor solidarity v Hodině H vydal na každoroční návštěvy škol při příležitosti Evropského dne jazyků. Tentokrát se žáci setkali s angličtinou, španělštinou, fran-

couzštinou a makedonštinou. Isabel a Alvaro ze Španělska, Clement z Francie a Lubčo z Makedonie připravili aktivity na poznávání svých rodných jazyků pro žáky ZŠ Pelhřimov Na Pražské, ZŠ Želiv a ZŠ Černovice. Žáci se seznámili nejen s cizími jazyky daných zemí, ale aktivně procvičili se všemi zahraničními dobrovolníky z Hodiny H i anglický jazyk a dozvěděli se různé zajímavosti o kulturách daných zemí. Všichni se aktivně zapojili i do her, které si skupina připravila, ztratili stud z mluvení s cizinci a podpořili svoje

komunikační dovednosti, a to všechno s dobrou náladou a úsměvem na tváři během celého programu.

Eva Havlíčková, Hodina H

Více informací o Hodině H najdete na www.hodinah.cz nebo v jejím sídle v Hrnčířské ulici 111 v Pelhřimově.

Hranice, OTEVŘI SE!

Na Folmavě se konalo česko-německé setkání gymnaziálních studentů

Hraniční přechod Folmava/Furth im Wald se stal dějištěm česko-německého setkání studentů z gymnázií v Domažlicích a Bad Kötzting. Interaktivní program byl součástí třídní akce s názvem „Hranice, otevři se! Česko-německé školní projektové dny o otevření hranice v letech 1989/90“. „Název projektových dnů ‚Hranice, otevři se!‘ je víc než příznačný. Po dlouhé koronavirové době se jedná o jedno z prvních česko-německých setkání škol, kde se studenti uvidí tváří v tvář“, vysvětluje Lucie Tarabová, ředitelka Koordinačního centra česko-německých výměn mládeže TANDEM, které projekt spolu s Univerzitou Pasov zaštiťuje.

„Pro česko-německou spolupráci je osobní setkávání jedním ze základních nosných pilířů a velice si vážíme rodičů, dětí, ředitelů škol i učitelů, kteří se do této výzvy zapojili i navzdory všem komplikacím, které jsou nyní s mezinárodními akcemi spojené,“ doplňuje ředitelka Koordinačního centra. Ještě před příchodem pandemie bylo pro mladé lidi zcela

samozřejmě nejen vzájemné setkávání, ale také cestování téměř po celé Evropě bez hraničních kontrol. Projektové dny cílí právě na význam otevření hranice mezi Československem a Německem v letech 1989/90. Studenty účastníci se česko-německého setkání na hranici uvítal starosta města Furth im Wald Sandro Bauer, který se kousek odtud narodil. Mluvil ke studentům otevřeně a z osobní zkušenosti. „Není podstatné, jestli si jezdíte za hranice nakupovat jen cigarety nebo tankovat, důležité je, že se můžeme setkávat a dívat se spolu do budoucnosti,“ uvedl.

Do projektu se zapojily Gymnázium J. Š. Baara z Domažlic a Benedikt-Stattler-Gymnasium z Bad Kötzting. „Samotnému setkání předcházely přípravné workshopy, se kterými nám pomáhali koordinátoři projektu,“ prozrazuje učitelka domažlického gymnázia Petra Váchalová.

Následná osobní setkání jsou založena na společné práci českých a bavorských žáků. Po skončení projektových dnů bude následovat prezentace výstupů na obou školách. Žáci při nich představí svým spolužákům vlastní návrhy pomníků, které vytvořili v česko-německých týmech během projektových dnů.

„Žáci příhraničních škol se v průběhu těchto projektových dnů zabývají existujícími i neexistujícími pomníky a památníky v kontextu tématu, které silně ovlivnilo celý region na obou stranách hranice,“ vysvětluje Miloslav Man z Univerzity Pasov, a doplňuje: „Studenti by si po absolvování této akce měli v konečném důsledku uvědomit, jak důležité je se politicky a společensky angažovat, a tím utvářet společnou budoucnost.“

Akce se konala v rámci přeshraničního projektu „Přepni (se) na historii/Denk.mal digital“, který společně realizují Západočeská univerzita v Plzni, Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže TANDEM a Univerzita Pasov. Celý program byl tlumočený.

Lenka Mahdalová

Koordinační centrum

česko-německých výměn mládeže Tandem

foto Tomáš Winkelhöfer

Z konference zahajující veřejnou diskusi k Hlavním směrům revize RVP ZV, 19. října 2021 (YouTube.com)

Revize RVP začínají

Revize rámcových vzdělávacích programů (RVP) jako příležitost k posílení propojování formálního a neformálního vzdělávání

Dne 19. října 2021 zahájilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) veřejnou diskusi k tzv. velké revizi Rámcových vzdělávacích programů na základních školách.

O co jde?

Jedním z hlavních cílů Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ je i proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání. A jedním z hlavních nástrojů, jak toho celostátně dosáhnout, je právě i změna rámcových vzdělávacích programů. A v návaznosti pak i školních vzdělávacích programů, podle kterých probíhá výuka v jednotlivých školách – jak obsahově, tak i vzdělávacími postupy.

Proč by to nemělo uniknout organizacím pracujícím s dětmi a mládeží?

Právě jejich oblast a podpora je ze strany MŠMT koncepčně ukotvena pod stejnou strategickou linií Koncepce vzdělávání a jedním ze záměrů je právě i podpora oblasti propojování formálního a neformálního vzdělávání, která by měla pomoci změnit způsoby vzdělávání na školách v praxi. To pro organizace pracující s dětmi a mládeží vytváří prostor pro jejich zapojení a posílení jejich spolupráce se školami.

Základní kontext

V září 2021 vznikl při MŠMT expertní panel, který nyní pracuje na Hlavních

směrech revize RVP v základním vzdělávání. Hlavní směry poté poslouží jako „zadání“ pro Národní pedagogický institut a jednotlivé oborové expertní skupiny, aby připravily změnu RVP, obsahů i způsobů vzdělávání na základních školách. Tyto oborové expertní skupiny začnou pracovat přibližně od května 2022 a počítá se také se zahrnutím odborníků z široké praxe, včetně neformálního vzdělávání, studentských spolků, zástupců žákovských samospráv apod. V rámci procesů revizí RVP bude vznikat také široká paleta nástrojů podpory, včetně modelových školních vzdělávacích programů a dalších pomůcek, jak školy do budoucna

podpořit pro změny způsobů výuky. (Pozn.: MŠMT počítá i s dalšími nástroji, jako např. Středním článkem podpory ve vzdělávání. Proč a jak může střední článek podporovat propojování formálního a neformálního vzdělávání více na <https://drive.google.com/file/d/1wEKerPu7-MtdeDOv-kOpGUMWDPQBxqGIQ/view>)

A právě proto, aby Hlavní směry revizí RVP, tedy jejich formální zadání, zohledňovalo co nejširší spektrum potřeb, potenciálu a ambicí aktérů formálního i neformálního vzdělávání a praktiků z terénu, zahájilo MŠMT také veřejnou konzultaci.

Jak se zapojit?

Do konzultačního procesu je možné se zapojit na regionálních konferencích, které se budou konat především v průběhu podzimu 2021 na všech pedagogických fakultách, ale možné je zapojit se se svými nápady a postřehy i online (<https://velke-revize-zv.rvp.cz/zapojte-se>).

Co to znamená?

Do konce dubna 2022 je možné zapojit se do této veřejné konzultace, která ovlivní celkovou podobu Revizí RVP na základních školách. Zástupci expertního panelu jsou otevření i osobním setkáním, a jak několikrát zaznělo i na zahajovací konferenci, v oblasti propojování formálního a neformálního vzdělávání spoléhají právě na odborníky a praktiky, kteří se neformálnímu a zájmovému vzdělávání věnují. V průběhu let 2022–2023 bude poté probíhat samotná tvorba RVP, od roku 2024 se budou pomalu zavádět do

Pět kroků k novým RVP ZV – časová osa (zdroj: NPI)

praxe a od školního roku 2024/2025 by se jimi mohly řídit již neaktivnější školy. Pro ostatní by měly nové RVP být povinné výhledově od školního roku 2025/2026.

A jaké otázky v oblasti propojování formálního a neformálního vzdělávání by se měly nyní klást a hledat na ně odpovědi?

Tak například: Jak má vypadat podpora školy a organizací působících

v oblasti propojování? Jak mají školy pracovat s výstupy vzdělávání z propojování a neformálního vzdělávání? Jak se mají takové vzdělávací výstupy uznávat ve školách? Jak podpořit spolupráci pracovníků s dětmi a mládeží a pedagogy? Jak zapracovat programy propojování a neformálního vzdělávání do ŠVP a cyklu práce školy? Jaké nástroje mají mít školy, aby podpořily účast svých žáků i ve vzdělávacích mimoškolních aktivitách?

A všechny další otázky, které jsou důležité právě pro Vás!

Jan Husák

Youth Wiki

Článek vznikl v rámci projektu Youth Wiki – evropská online encyklopedie národních politik mládeže podpořené ho z evropského programu Erasmus+.

HODNOTY mladých

V nádherné atmosféře Zrcadlového sálu v budově MŠMT proběhl kulatý stůl k projektu Hodnoty mladých

Jsme rádi, že jsme mohli 27. 10. 2021 sdílet vybrané výsledky a „tvrdá data“ o hodnotách mladých lidí v Česku a na Slovensku se zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Domu zahraniční spolupráce a zástupci organizací pracujících s dětmi a mládeží.

- Obecně nejdůležitějšími hodnotami pro mladé v České republice a na Slovensku jsou shodně benevolence – spolehlivost, tedy spolehlivost a důvěryhodnost člověka jako člena skupiny. Druhou nejdůležitější je benevolence – péče, tedy péče o blaho členů skupiny a dobrá vůle pro blaho svých blízkých. Třetí nejvýznamnější hodnotou je poté sebeurčení v jednání, tedy svoboda v určování vlastních činů, nebo chcete-li samostatnost. Další pořadí se již v České republice a na Slovensku mírně liší. Mladí Češi dále více preferují vlastní svobodomyšlnost (sebeurčení v myšlení), zatímco mladí na Slovensku na čtvrté pozici mají osobní bezpečnost. Za zmínku jistě stojí ještě o něco větší preference hédonismu či stimulace u mladé generace v České republice a o něco větší důraz na hodnoty spojené s bezpečností u mladých na Slovensku.

- Při celkovém zhodnocení je zřejmé, že jak v Česku, tak na Slovensku mladí lidé, kteří mají zkušenost

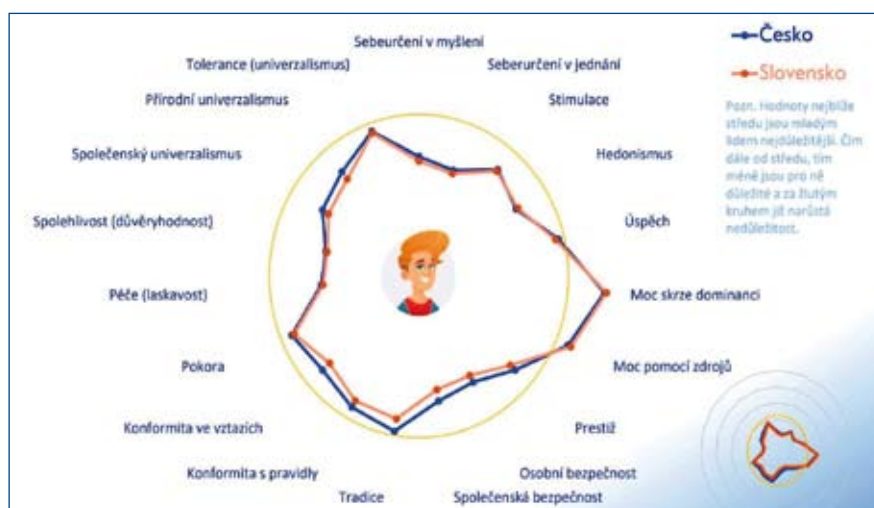
s aktivitou či členstvím v některé z organizací dětí a mládeže, mají také výraznější hodnotové ukotvení než mladí lidé, kteří aktivitami organizace dětí a mládeže nikdy neprošli. Především u hodnot spojených se sebeprosazováním si můžeme všimnout, že vliv zkušenosti s organizací je výrazný. Stejně tak česká i slovenská data

potvrzují, že mladí lidé se zkušeností z organizací dětí a mládeže mají výrazně silnější hodnotu společenského univerzalizmu – tedy vyšší míru zaměření na blaho společnosti.

„Těší nás, že pozitivní výsledky dokládají smysl činnosti a podpory organizací mládeže i na úrovni hodnotového vzdělávání a podpory celospolečenské a mezigenerační solidarity. Stejně jako jsou jasnou výzvou pro MŠMT, aby se dále věnovalo zlepšení podpory organizací pracujících s dětmi a mládeží, společným procesům spolupráce. Osobně si vážím vyjádření zástupců MŠMT, že nemusíme přesvědčovat přesvědčené, a chtěl bych jim poděkovat za jejich podpornou práci, ve které budeme rádi, pokud naše výsledky budou dále využívat, a napomohou tak postupné evoluci vzdělávacího systému v ČR ve školách i mimo ně,“ doplnil Jan Husák, vedoucí analytik z České rady dětí a mládeže.

ČRDM

Celé šetření Hodnoty mladých je na <http://crdm.cz/download/publikace/hodnoty-mladych-publikacia.pdf>

HLAVNĚ, že to děti bavilo...?

„Hlavně, že to děti bavilo.“ Tuto otřepanou větu slyší dnes a denně stovky a tisíce oddílových vedoucích, trenérů, volnočasových pedagogů a leckdy i rodičů. Stejně jako učitelé, když namísto monologu za katedrou ozvláštní výuku projektovým dnem, návštěvou kulturního programu či po návratu ze školy v přírodě. Postupně však přichází čas, kdy se řada mimoškolních pedagogů (nejen diplomovaných) ruku v ruce s těmi, kteří působí přímo ve školách, probouzí. A rodiče zajímá, jak kdo s jejich dětmi pracuje. Podíváme-li se do minulosti, zjistíme, že neformální vzdělávání bylo bráno spíše jako volnočasová zábava. Vždyť ještě roku 2019 se Komise rady hlavního města Prahy jmenovala „pro volný čas“ a až nyní, po přejmenování, je „pro mimoškolní výchovu a vzdělávání“. Kroužky byly pro zabavení dětí, družina ve škole pro pohlídání dítěte, než ho rodiče vyzvednou z práce. Oddílová činnost byla „výletováním s turistákem“. Ačkoli bylo zúčastněným zřejmé, že ta činnost má hluboký smysl, jako by se nechtělo říci, že jde o vzdělávání jako takové. To přece patřilo škole, a tam byla forma jasná – prezenční, u tabule. Protentokrát si odpustím komentovat režim zavádějí-

cí ideologicky orientovanou výuku. Nastala doba, kdy jsme pochopili, nakolik je důležité vzdělávat se nejen co do znalostí, které zkrátka procvičovat a memorovat nutné je, ale kdy se zaměřujeme i na celek. Jde skutečně o rozvoj kompetencí; hledáme principy, aktivně připravujeme výuku orientovanou badatelsky či projektově. A konečně: začínáme si uvědomovat, jak důležité pro život jsou tzv. měkké dovednosti. Řada škol se zaměřuje na vědomé podporování spolupráce, sebereflexe žáků, cílí na přijetí zodpovědnosti za své jednání a jeho dopad na svět kolem sebe. Moc se mi líbil komentář mého kolegy, skauta, vedoucího programu Ředitel naživo, Libora Pospíšila pro časopis Skautský svět (říjnové číslo 2020). Ten vidí právě práci s hodnotami ve skautingu jako příležitost pro formální vzdělávání. Jako druhou oblast pak vidí přímou úměru mezi nastavenou důvěrou v kolektivu a efektivitou učení. Pokud něco v neformálním vzdělávání funguje velice dobře, pak je to právě ona důvěra ve spojitosti s pestrým a zábavným programem. Vždyť přeci smyslem činnosti spolků a jiných, kolikrát neregistrovaných společenství je z valné většiny právě naučit jejich členy (nezapomínejme i na dospělé)

něčemu pro život důležitému. Třeba „jen“ tomu, že mohou zanechat svět o něco lepším – a leckdy k tomu potřebují získat znalosti, aby mohli řešit složitější problémy. Povšimněte si, jak se to až nápadně podobá didaktickému trojúhelníku, kdy výsledkem bývá zažehnutí jiskry zájmu o učivo, ideálně tak, aby se žáci danému tématu následně věnovali již „sami od sebe“. A to nejen ve škole, ale i na další cestě životem. V neformálním vzdělávání se toto daří, počty členů ve spolcích totiž celkově stoupají. Spolky jsou dobrovolné – a kdyby jejich činnost nudila, či by v nich jejich členům nebylo dobře nebo se snad báli autorit, o své členy by přišly.

Pravdou je, že ve školách je docházka povinná (oproti povinnosti vzdělávat se). Školní třídy na druhém stupni základních škol (popř. vyššího stupně vzdělání) nevede jeden stálý učitel/průvodce (nebo několik takových), a je tak obtížnější pracovat se skupinou jako celkem mimo vyučování. Školy si však nepochybně mohou z neformálního vzdělávání přebírat a adaptovat pro své potřeby řadu principů atraktivnější činnosti. Zároveň tak mohou budovat u dětí vztah k místu a podporovat je ve své kultuře, tvořivosti a občanské odpovědnosti. K tomu skvěle slouží rituály, různá setkání a akce, jež vyžadují spolupráci. Vzpomínám třeba na úžasný projekt, kdy studenti Gymnázia Jana Keplera, tehdy v septimě, v rámci estetického kurzu sami postavili dřevěnou kapli. Třída a částečně i škola tímto projektem žila. Nejinak je tomu u celoškolních akcí. Příkladem může být každoroční slavnost Majáles na též gymnáziu nebo třeba dobročinný bazar na Gymnázium Arabská, jehož výtěžek putoval hospicu. Příkladem ze základní školy mohou být celoškolní předvánoční trhy ZŠ Londýnská, kde výtěžky z prodaných výrobků dětí putují do třídních fondů, ze kterých se pak nejlépe ona třída domluví, co zakoupí.

Pochopitelně nejde o přelomovou novinku. Obdobné projekty zamýšleli a prakticky realizovali i učitelé s dětmi na pokusných školách, kde se vyučovalo dle didaktických a výchovných koncepcí prof. Příhody, Štorch na Dětské farmě apod. Jen se chce říci, že toto na běžné škole často standardem není a jde o nárazové akce.

Oproti tomu ve spolkové činnosti se s tím setkáváme velice často (opravy kluboven, stavby tábořišť, brigády sekání dřeva, úklidy společných prostor, pořádání velkých i malých akcí pro veřejnost, vánoční večírky, promítání fotek z tábora, oslavy výročí, akce s rodiči atd.).

Stejně tak můžeme jmenovat žákovskou samosprávu a funkce školních parlamentů. O nich se v pedagogických kruzích mluvilo zhruba od 60. let 20. století, a skutečný vznik přišel až po schválení Úmluvy o právech dítěte pod OSN v roce 1989. Od té doby pozorujeme postupné vznikání školních parlamentů a pokusy o jejich zavádění a práci s tím, jak vlastně přistupovat k požadavkům žáků na vedení školy. Oproti tomu neformální vzdělávání s tímto přístupem pracuje přinejmenším od začátku 20. století ve woodcrafterském hnutí (u nás je

dnes praktikuje Liga lesní moudrosti). Dalšími funkčními metodami, které neformální vzdělávání do škol přináší, jsou kupříkladu prvky zážitkové pedagogiky (Prázdninová škola Lipnice, Skauting pro školy, subdodávky programů na školách v přírodě od agentur, preventivní programy aj.) či rámování programů (celotáborové, celoroční hry – přeci lze rámovat atraktivně i školu v přírodě, či školní rok).

V čem může škola naopak neformální vzdělávání výrazně inspirovat, je určité stanovování si jasných pedagogických cílů pro vlastní aktivity. Není ojedinělé, že vedoucí buď vůbec neví, o co jde, a programy cílí dle citu, jinak řečeno přirozeně. Druhým častým jevem je, že ví, o co jde, ale záměrně na stanovování cílů činnosti, kterou realizuje, rezignuje, neboť „oddíl není škola“ a chce si užít společný čas se

skupinou. Nemíním soudit, zvláště když v neformálním vzdělávání mnohdy figurují na vedoucích pozicích neplacení dobrovolníci-nadšenci. Jen uvádím možnosti vzájemné inspirace právě mezi formálním a neformálním vzděláváním.

Jsem však přesvědčen, že jen při kvalitním stanovení cílů činnosti (nejen té výchovně-vzdělávací) je možné změřit výsledek a uvědomit si dopad vlastní činnosti. Jak jinak můžeme vědět, že spolkovou či školní činnost máme kvalitní? Že nejde jen o to „aby se děti dobře bavily“ či v tom horším případě, aby se (jen) „vedoucí dobře bavili“. Musíme vědět, proč takové aktivity zařazujeme a čemu hodnotnému slouží.

Ondřej Turek – Opičák,
TOM Poutníci

(Redakčně upraveno a kráceno)

Témata ARCHY v roce 2022

Číslo 1 – Spolky v digitálním světě

uzávěrka: 21. 1., distribuce: 25. 2.

Jak se ve spolkovém „terénu“ pracuje s počítačem, internetem, sociálními sítěmi, mobily, aplikacemi, drony. Též spolek jako skutečná, „analogová“ oáza v digitálním světě.

Číslo 2 – Napříč generacemi

uzávěrka: 25. 2., distribuce: 1. 4.

Mezigenerační dialog v práci s mládeží, podpora aktivit posilujících mezigenerační solidaritu a spolupráci, jak směrem k seniorům, tak od nestorů k mladým.

Číslo 3 – Chybami se spolek učí

uzávěrka: 1. 4., distribuce: 13. 5.

Chybovat je lidské, a není ostudou chybu udělat, ale nepřiznat si ji, nepoučit se z ní a opakovat ji. Jak jsou na tom v tomto ohledu organizace pracující s mládeží?

Číslo 4 – Před klimatem, za klimatem...

uzávěrka: 13. 5., distribuce: 17. 6.

Zelená/udržitelná Evropa, zapojení do ochrany životního prostředí, vzdělávání v této oblasti apod. Průběžně též Evropský rok mládeže a české předsednictví Radě EU.

Číslo 5 – Prázdniny s bonusem

uzávěrka: 16. 9., distribuce: 21. 10.

S jakým? Především táborovým, ale i jiným... Obvyklé ohlédnutí za uplynulým létem.

Číslo 6 – Podzimní splín nám nehrozí

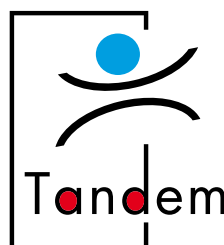
uzávěrka: 21. 10., distribuce: 2. 12.

Širokoúhlé téma, tradiční i netradiční akce předcházející konci roku – jak České rady dětí a mládeže, tak i jejich členských organizací.

<http://crdm.cz/archa>

Česko-německé odborné praxe oslavily 20 LET

Na německém velvyslanectví v Praze se 23. září 2021 konaly oslavy 20. výročí Programu podpory odborných praxí, které zorganizovalo Koordináční centrum česko-německých výměn mládeže TANDEM.

Na velvyslanectví se sešli ředitelé a pedagogové odborných škol, praktikanti, zástupci donátorů, kteří tento program financují, a další významní hosté z Česka i Německa. „Slavnostní setkání se mělo uskutečnit už loni, z důvodu pandemie jsme ho ale museli odložit,“ vysvětluje ředitelka Tandemu Lucie Tarabová. A pokračuje: „Je to pro nás významné výročí, o jehož oslavu jsme nechtěli přijít. Obzvláště v této době je potřeba si připomínat význam přeshraniční spolupráce škol. Důležité je nepolevovat v ní ani přes aktuální překážky a hledat nové cesty ke společným česko-německým projektům.“ Za 20 let existence podpory odborných praxí bylo podpořeno už více než 6,5 tisíce praktikantů. Ti na praxích strávili téměř 18 tisíc týdnů, což je v přepočtu 340 let. Program

za tu dobu vykázal podporu ve výši 4 240 990 euro (více než miliardu korun). Finanční prostředky pocházejí z Česko-německého fondu budoucnosti a programu Erasmus+. Nejčastěji se praxe účastní žáci z oborů hotelnictví, pohostinství, administrativy, stavebnictví, zpracování dřeva a plastů, lesnictví nebo zemědělství, nechybí ale ani zdravotníci, kuchaři nebo elektrikáři.

„Cílem Programu podpory odborných praxí je umožnit účastníkům získat nové profesní zkušenosti, poznat pracovní prostředí a také kulturu a způsob života v sousední zemi,“ popisuje koordinátorka programu Jarmila Půbalová. „Klademe důraz na zapojení praktikantů do běžných pracovních povinností, určitě nikde nevaří kávu nebo jen nekopírují papíry. Zkušenosti získávají přímo v oborech, ve kterých jsou vyučeni,“ ujišťuje. Její kolega z Německa Marius Maier doplňuje: „Jsme hrdí na každého mladého člověka, který se rozhodne vystoupit ze známého prostředí a vyjede si rozšířit obzory na druhou stranu hranice.

Často se tito lidé vracejí obohaceni profesně i osobnostně.“ Zhruba dvouhodinové setkání zahájil vyslanec Spolkové republiky Německo Dr. Hans-Peter Hinrichsen. Na akci se svými proslovky vystoupili také zástupci českého i německého ministerstva školství Michal Černý a Uwe Finke-Timpe, dále ředitel Česko-německého fondu budoucnosti Tomáš Jelínek nebo vedoucí oddělení odborného vzdělávání a přípravy Domu zahraniční spolupráce Helena Slivková. Hosté, kteří se nemohli účastnit osobně, pozdravili účastníky akce alespoň prostřednictvím videopozdravů. Jedním z nich bylo poselství Bertholda Hübnerse z Národní agentury v Německu, která realizuje program Erasmus+. „Za dvacet let existence programu se Tandem stal hnacím motorem česko-německých výměn. Dokázali jste získat a nadchnout mnoho organizací a škol pro česko-německou spolupráci. Jen v rámci mobility Erasmus+ tvoří podíl Tandemem vyslaných žáků z Německa do Česka celou jednu třetinu z celkového počtu. Dosáhli jste na praktikanty ze všech spolkových zemí. Děkuji za vaši angažovanost,“ řekl ve svém příspěvku.

Tandem letos kvůli pandemii začal podporovat i virtuální mobilitu. „Člověk by řekl, že slovo praxe a online si navzájem tak trochu odporují, ale opak je pravdou,“ líčí Marius Meier z Tandemu Regensburg. „Tandem na jaře podpořil partnerství odborných škol designového zaměření z Prostějova a německého Selbu, jejichž žáci se v průběhu dvou virtuálních setkání věnovali reportážní fotografii. Více než dvacítko účastníků z Česka a Německa mezi sebou sdílela své úlovky a aktivně o nich diskutovala. Setkání potvrdilo, že i v této době lze v zahraničních odborných praxích pokračovat.“

„Jakkoliv vydařená a úspěšná byla virtuální praxe, všichni věříme, že odborné praxe se budou zase konat hlavně na živo. Žáci mají při česko-německých výměnách jedinečnou možnost vyjít ze své komfortní zóny, poznat jiný kus světa, utvořit si na věci vlastní a osobitý názor, pochopit a zažít si princip diverzity,“ přibližuje přínosy učitelka Střední školy designu a módy z Prostějova Kamila Kmentová. „Kdo si organizaci přeshraniční odborné praxe jednou vyzkoušel, ví

přesně, o čem mluvím. A je na místě nezapomenout a ocenit také činnost pedagogů, kteří tyto praxe realizují ve svém volném čase a často bez nároku na finanční ohodnocení.“

Program oslavy zpestřil i živý online vstup žáků ze Střední odborné školy lesnické a strojírenské Šternberk, kteří jsou do konce září na lesnické praxi v Bavorsku. Oficiální část setkání se všemi proslovy pořadatelé online streamovali a celá akce byla simultánně tlumočena.

Kdo je TANDEM?

Koordinální centra česko-německých výměn mládeže Tandem v Plzni a v Řezně podporují sblížování a rozvoj všestranných styků a přátelských vztahů mezi mladými lidmi z Česka a Německa. Koordinální centra poskytují poradenské služby a podporují státní a nestátní instituce a organizace obou zemí při uskutečňování a zintenzivňování česko-německých výměn mládeže a mezinárodní spolupráce v oblasti práce s mládeží. Jsou celostátními odbornými pracovišti České republiky a Spolkové republiky Německo. Cílem jejich činnosti je setkávání mladých lidí. Plzeňské Koordinální centrum česko-německých

výměn mládeže TANDEM organizačně spadá pod Západočeskou univerzitu v Plzni.

www.tandem-org.cz

Odborné praxe

V rámci Programu podpory odborných praxí mají žáci středních odborných škol, učilišť a studenti vyšších odborných škol ve věku od 16 let možnost absolvovat odbornou praxi v sousední zemi. Praxe se uskutečňují ve firmách, dílnách, sociálních zařízeních či v institucích veřejné správy v sousední zemi. Minimální délka praxe činí 2 týdny. Každý účastník Programu získá evropský certifikát (tzv. Europass-mobility), který může být důležitou pomůckou v dalším profesním životě a zároveň dokladem o účasti na zahraniční odborné praxi. Největší zájem o výjezdy na praxe je mezi školami v Praze, Ústeckém a Plzeňském kraji, přihlásit se ale mohou zařízení z celé republiky. Program je otevřený pro všechna odborná odvětví, zúčastnit se naopak nemohou gymnázia a vysoké školy. Díky financování ze stran Česko-německého fondu budoucnosti a programu EU Erasmus+ dostávají školy na hostování praktikantů peněžní příspě-

vek. V případě, že škola či zařízení partnera v druhé zemi dosud nemá, jí Koordinální centrum TANDEM může pomoci partnera najít. Stačí se zaregistrovat do online kontaktní databáze na www.tandem-org.eu/partner. Podrobnosti k termínům a další informace na www.tandem-org.cz/praxe.

Přínosy praxe

- zkušenost ze zahraničního pobytu
- rozšíření odborných znalostí
- zdokonalení profesních dovedností
- seznámení s pracovním prostředím v sousední zemi
- zvýšení šancí na evropském pracovním trhu
- cenné osobní a interkulturní zkušenosti
- poznání kultury a způsobu života v sousední zemi
- prohloubení přeshraniční spolupráce partnerských organizací

Celý live-stream je k dispozici na Facebooku pod událostí: <https://fb.me/e/1i1D4Gh4w>

Lenka Mahdalová
Koordinální centrum česko-německých výměn mládeže Tandem

OCENĚNÍ pro spolek Fakescape

Spolek Fakescape získal v říjnu jako první český zástupce Cenu Karla Velikého pro mladé Evropany.

Fakescape, z. s. hravou formou učí studenty, jak rozpoznat dezinformace a nepodlehnout jim.

„Vítězství mělo velký ohlas u našich přátel a rodin, ale také o nás byl zájem ze strany médií a v univerzitním prostředí. Cena vzbudila rozruch, což přikládám tomu, že jsme zvítězili jako první český projekt,“ odpověděla zakladatelka a předsedkyně spolku Tereza Kráčmarová na otázku Lukáše Marka z Deníku N, jaký ohlas na ocenění zaznamenala.

Gratulujeme!

-red-

(Zdroj: FB ČRDM a FB Fakescape)

VLIV protiepidemických opatření NA DĚTI

U dětí narostla agresivita a potřeba samoty, zhoršila se spolupráce

U části dětí se podle táborových vedoucích začala vlivem opatření proti epidemii covidu-19 projevovat větší agresivita, potřeba samoty a nižší schopnost spolupráce. Téměř polovina dětí proti době před covidem-19 nyní víc používá chytré telefony či počítače. Často se jim zhoršila fyzická kondice.

Vyplynulo to z ankety, kterou letos na podzim udělala Česká rada dětí a mládeže (ČRDM). Ankety se zúčastnilo 321* vedoucích táborů.

Větší agresivitu podle ní u dětí zaznamenala pětina oslovených. Ve srovnání s jinými změnami v chování dětí se ale tento problém týkal nejvyššího počtu dětí, uvedla ČRDM. Kolem čtvrtiny táborových vedoucích podle

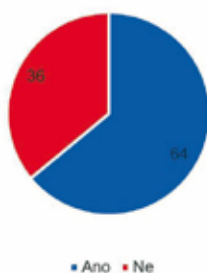
ČRDM sledovalo u dětí zvýšenou potřebu samoty a 38 procent pozorovalo sníženou schopnost spolupráce. U hochů a děvčat s těmito problémy se podle táborových vedoucích výrazně zhoršila i kvalita kolektivu. Za největší problém označili respondenti příliš časté používání elektroniky. Četněji než před covidem-19 ji nyní využívá téměř polovina hochů a dívek. U třetiny dětí se stav nezměnil. Zásadní změny v chování dětí znamenaly dvě třetiny táborových vedoucích. Nejčastěji uváděli, že jsou děti nemotornější a línější. Někteří zmiňovali také to, že mají problémy se soustředěním a psychikou. Na tom, zda uzávěry v době epidemie snášely lépe mladší, nebo starší děti, se oslovení neshodli. Nejednotně se táborové vedoucí vyjádřili i k tomu, jak se změnila kvalita

kolektivů na táborech. Polovina uvedla, že se skupinová nálada letos proti minulosti nezměnila. Dalších 29 procent vidělo zlepšení a 23 procent zhoršení. Rozdíly mezi dětmi, které se oddílových aktivit účastní dlouhodobě, a ostatními účastníky táborů, se podle vedoucích moc neukázaly. Odborníci již dříve upozornili, že uzávěry škol a dalších oblastí společnosti v době epidemie covidu-19 povedou k nárůstu výskytu duševních onemocnění. Týká se to hlavně pocitů úzkosti a deprese s rizikem sebepoškozování a sebevraždy. Děti jsou považovány za velmi ohroženou skupinu, protože musely na dlouho omezit kontakt s kamarády a zálibami. Školy byly od března 2020 do letošního května několik měsíců přerušované uzavřením a žáci a studenti měli výuku na dálku.

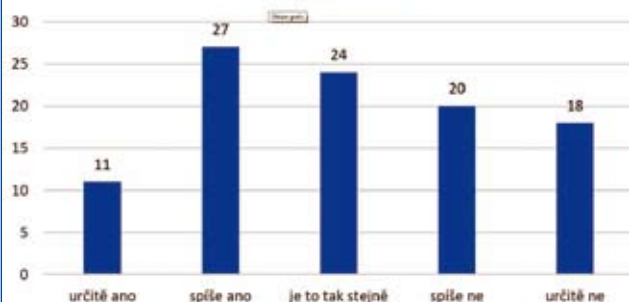
Celé šetření je k dispozici na <https://www.adam.cz/zmeny-v-chovani-deti-behem-pandemie-covid-19/> ČTK/ČRDM

**(Pozn. red.: Závěry z názorů 321 táborových vedoucích se zdají málo průkazné, ale znásobíme-li číslo v průměru 20 sledovanými táborníky, účastníky tábora, jsme rázem na počtu vyšším nežli 6000 sledovaných, a to už není málo.)*

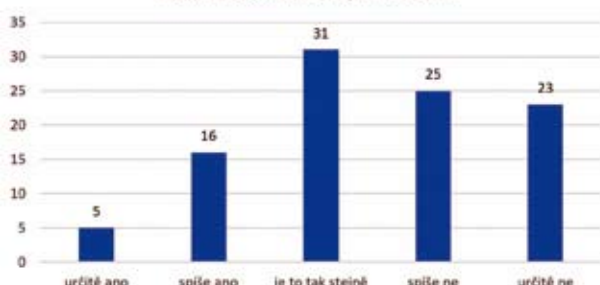
Zaznamenali jste nějaké změny v chování dětí, které považujete za významné?

Vnímáte u dětí sníženou schopnost spolupráce s ostatními dětmi?

Vnímáte u dětí zvýšené projevy agrese k sobě nebo k ostatním živým tvorům?

Vnímáte u dětí zvýšenou četnost využívání elektronických komunikačních nástrojů v porovnání s dobou před COVIDem?

Jak TOMÍCI pomáhali

Tomíci se v rámci akce „72 hodin“ pustili do aktivit a projektů, kterými pomáhali přírodě a svému okolí.

Například TOM Magneti uklízel na hradě Houska, TOM TamTam pomáhal na zámku Zhoř a TOM Dakoti na zámku horní Libchava. TOM Tuři brigádničil na oddílové zahradě a TOM Poutníci opravil a natřel lavičky v Hostivařském lesoparku. Mimoň a jeho východočeská parta zasadil v Dědově v sádce čtyři stromky, stejně tak stromy vysazovali i tomíci z TOM Stopaři Jirkov a TOM Špacírek. TOM Sluníčko vysazovat stromy teprve bude. Dobrá práce!

Anežka Klabanová

foto zhora zleva: TOM Tuři, TOM Stopaři, TOM Poutníci, TOM Tuři, TOM Dakoti, sázení v Dědově, TOM Dakoti

Na klimatickém summitu COP26 v Glasgow se slovenskou prezidentkou Zuzanou Čaputovou (na snímku vlevo Kristina Šušová, vpravo Barbora Kvasničková)

COP 26 Glasgow

Mladé delegátky do OSN Bára Kvasničková a Kristina Šušová, zastupující mj. Českou radu dětí a mládeže (ČRDM), se zúčastnily listopadového klimatického summitu COP26 ve skotském Glasgow.

COP26 je označován za nejdůležitější

klimatickou konferenci od Pařížské dohody. Světoví lídři na něm rozhodovali o celosvětových opatřeních, která jsou nezbytná pro zastavení zhoršování klimatické krize.

„Nevzdávejte to, budoucnost dalších generací je ve vašich rukou,“ vzkázala

mladým lidem z České republiky slovenská prezidentka Zuzana Čaputová z #COP26.

„Je to tady strašně nabitě, děje se toho tolik. Mám z toho hodně silné dojmy, dost mě to ovlivňuje,“ hodnotila v úvodu summitu Barbora.

Na úvodním fóru světových lídrů vystoupil i český premiér Andrej Babiš, který se ve svém projevu postavil ke společným klimatickým cílům Evropské unie spíše zdrženlivě.

Podle Kristiny jeho postoj jistě reflektuje názor části společnosti.

„Možná té trochu euroskeptičtější části, protože premiér Babiš částečně kritizoval snahy být klimaticky ambicióznější. Nemyslím si ale, že by jeho projev reprezentoval postoj celé české populace. Je tu spousta lidí, kteří se o klima zajímají a kteří si naopak myslí, že ani EU se nesnaží dost,“ podotýká Kristina. „V Česku podle mě chybí pohled na klimatickou krizi jako na příležitost. Je u nás pořád vnímána jako hrozba, která povede ke ztrátě práce či sociálních jistot. Přechod na zelenou ekonomiku ale přináší i řadu příležitostí – a tato perspektiva tu chybí,“ dodává.

Redakce
(Zdroj: FB ČRDM)

Pionýr má nové VEDENÍ

Nezvyklé a netradiční. Tak by se dalo popsat X. výroční zasedání

Pionýra, které se v sobotu 13. listopadu 2021 konalo v Pardubicích. Místo obvyklých více než dvou set delegátů se jich tam z epidemiologických důvodů sešla jen čtvrtina. I v takto omezeném počtu si však zástupci pionýrských skupin zvolili nové vedení spolku.

Dlouholetého předsedu Martina Bělohávků, který již znovu nekandidoval, ve funkci vystřídal Dušan Pěchota

z Jihočeské krajské organizace Pionýra. „Vzhledem k tomu, že jsme se zde sešli v tomto omezeném počtu, kdy je tu víc plných mocí než delegátů, shodli jsme se na tom, že délka volebního období nebude pět let, ale pouze

jeden rok, tedy 12 měsíců,“ vysvětlil Dušan Pěchota, kterému funkční období začíná 1. ledna 2022. V tajné volbě získal 189 hlasů z 201 možných a po svém zvolení poděkoval svému předchůdci, který funkci vykonával s krátkou přestávkou 25 let. První místopředsedkyní se stala Kateřina Brejchová, která je zároveň staronovou ekonomkou Pionýra.

„Dušanovi přeji pevné zdraví a pochopení doma. Do práce energii, trpělivost a dobré spolupracovníky s nápady a vůlí pracovat. A velmi mu přeji úspěch — osobně i v Pionýru,“ řekl Martin Bělohávek, který se velkou měrou v roce 1990 zasloužil o obnovu Pionýra jako samostatné organizace a zásadním způsobem přispěl k jeho proměně v moderní demokratický spolek dětí a mládeže.

Spolu s novým předsedou delegáti zvolili osmičlenný Výkonný výbor Pionýra, ale také rozhodčí a kontrolní komisi. Vedení Pionýra doznalo volbami určitých změn, ale nikoli dramatických. Je to signálem, že směr, kterým

se náš spolek ubírá (důraz na dění v oddílech, výchovnou práci s dětmi a spolupráci s rodiči), je správný.

„Asi nikdo už nevěří, že se svět zítra nebo příští týden vrátí do starých kolejí. Do těch, na které jsme sice na-

dávali, ale které nám nyní při zpětném pohledu přijdou super. Musíme si zvykat na nový svět a naučit se v něm žít. Věřím, že se nám to povede, že nakonec zůstanou jen malé překážky a komplikace. Chtěl bych poděkovat těm, kteří výroční zasedání připravovali,

a ujistit je, že jejich práce nepřijde nazmar,“ řekl po svém zvolení nový předseda, který má zkušenosti nejen z vedení pionýrské skupiny. Uplynulých devět let byl také členem Výkonného výboru Pionýra.

Pionýr

Pelhřimov TANČIL

Rok 2020 přinesl mnoho změn. Po 18 letech přišla roční pauza tradiční taneční show Region tančí. V roce 2021 region tančil a roztančili jsme nejen Pelhřimov.

Region tančí v ojedinělé podobě roztančil 300 dětí v Pelhřimově a okolí. Tanec se tak stal také jedním ze sportovních aktivit v rámci projektu Erasmus+ Multisport experience, které seznamují děti s různými sportovními aktivitami. V online i offline podobě Hodina H tančí společně napříč

Evropou i všemi generacemi již 19 let. V loňském roce byly Hodina H taneční aktivity v online podobě symbolem naděje, spojení a blízkosti i přes vzdálenost. V roce letošním jsme roztančili Pelhřimov. A v příštím roce už se snad zase sejdem na akci Region tančí my všichni.

Celý proces můžete vidět ve videu:

https://www.youtube.com/watch?v=y1t_IO7VMOA

Všichni se moc těšíme na Region tančí 2022 v červnu roku 2022 a že se po dvouleté pauze zase všichni uvidíme, společně si zatancujeme a užijeme si společně den plný hudby a tance.

Více informací o Hodině H najdete na www.hodinah.cz nebo přímo v jejím sídle v Hrncířské ulici 111 v Pelhřimově.

Eva Havlíčková

ESO

Pomáháme oddílům (nejen) účtovat

Online program ESO, elektronická správa organizace, je několikaletým projektem ČRDM. Program má za cíl pomoci oddílům, kmenům, střediskům či jakýmkoliv spolkům vést účetnictví neziskové organizace, evidovat akce, majetek, spravovat členskou základnu, komunikovat s rodiči dětí a mnohé další.

Popsat ESO jako takové není náplní tohoto článku, zájemce tak jen odkážu na stránky ČRDM (<https://crdm.cz/projekty/skeleton-eso-elektronicka-sprava-organizace/>).

V čem je ale ESO jiné proti možná podobným produktům? Jsme neformální! Zapojili jsme hospodáře spolků do samotné přeměny ESO v online produkt. Od začátku tak mohl zdatný hospodář spoluvytvořit ESO k obrazu svému. ESO je tak stavěné na míru našim spolkům.

Nenajdete v něm složitá schémata, obecné řeči, nepoužitelné účty, ani precizní, ale nicneřekající texty. Naopak!

ESO se neustále vyvíjí. Kterýkoliv uživatel může napsat námět k rozšíření. A jsou to často nápady skvělé, které do ESA tu dříve, tu později implementujeme.

No dobrá, vývoj má ale přeci každý

program, můžete namítnout. Určitě, ČRDM nicméně poskytla garanta programu, konkrétního člověka, s nímž jde situaci ve velmi rychlé době ladit. Není to marné psaní kamsi do centrály, kamsi na obecný e-mail či odeslání dotazu do anonymního formuláře. A snad poslední příklad toho, že ESO je projektem neformálním.

V ESO funguje, věřím, že výborně, helpdesk. Máte problém něco v ESO nastavit? Nevíte, jak zaúčtovat daný případ? Chcete poradit s rozpočtem akce? Stačí kontaktovat podporu, která zná účtování v oddílech perfektně, a tak poradí vyloženě na míru ☺ A co neví, to zjistí...

Tomáš Hurt

Autor je 1. místopředsdou ČRDM a garantem projektu ESO

Stromy ANEŽKY ČESKÉ po 10 letech

Je to deset let, co v listopadu 2011 Česká rada dětí a mládeže zorganizovala **výsadbu pamětních lip u příležitosti osmistého výročí narození sv. Anežky České**. Projekt vzbudil velký zájem – **sázelo sto jedenáct oddílů, kroužků, klubů, sdružení či škol**.

Svatoanežské lipky vysadili skauti, tomíci, pionýři, woodcrafteri, mladí chovatelé, členové sdružení Boii, Sdružení evangelické mládeže nebo členové z krajských mládežnických rad. Někteří je sázeli na návsi, u klubovny, u školy. Jiní je zasadili třeba na tábořišti, v městském parku nebo u kostela...

Lípa spolku Rafael v Jablonném nad Orlicí

Uplynulo deset let – a nás zajímalo, jak se lipkám daří. Jaký je jejich příběh?

Příběh první:

„Lípu Anežky české na zahradě farnosti sv. Bartoloměje v Jablonném nad Orlicí zasadili členové spolku Rafael a římskokatolické farnosti sv. Bartoloměje. Farní zahrada je v určitou dobu volně přístupná veřejnosti. Nabízí oddech a rozptýlení všem generacím. Děkujeme, že jsme měli možnost podílet se na vysazení jedné ze stovky lip k počtě svaté Anežky Přemyslovny!“ vzpomíná Ing. Jožka Fišer, „statutár“ spolku Rafael.

Příběh druhý:

Hodně lip vysadili tomíci. Jejich předseda Tomáš Novotný vzpomíná: „Já sleduji osudy dvou. Tu roztockou jsme vysadili s partou tomíků Kulíšků a s dobrým slovem paní husitské farářky před úřadem, kousek od kostela

Lípa TOM Chippewa a TOM Dakoti ve Sloupu v Čechách

sv. Jana Křtitele. Katolickému faráři se drobně husitská konkurence zajídala, ale to, že lípa byla o osm roků později rozlomena bouří, snad nemá s výše psaným příčinou souvislost...

Druhou sázeli Dakoti spolu s Chippewany, ve Sloupu. Máme tam takové malé arboretum, co druh, to skvost. Lípě se tam daří dobře, mohutní, stíní, nic jí nechybí.“

Lípa TOM Šlápoty Vítkov v Kamence

Lípa u základní školy Na Beránku v Praze 12

Lípa, kterou sázeli skauti ze střediska Královo Pole Brno, se krásně rozrostla (vlevo 2011, vpravo 2021)

Lípa DDM Rychnov nad Kněžnou

jeme za ni," napsal nám Tomáš Rádl ze Salesiánského střediska mládeže v Českých Budějovicích.

Příběh pátý:

„Lípě u základní školy Na Beránku se daří skvěle," hlásí Martina Jesenská.

Příběh šestý:

„Naše lípa byla vysazena přímo v zámeckém parku, kde krásně roste. Nazvali jsme ji Pohádkovou lípou, protože do kořenů děti vložily různé obrázky oblíbených pohádek a pohádkovou knížku. Doufáme, že až ji bude 100 let, tak bude u ní lavička, kde se lidi posadí a budou poslouchat v šelelu listů jednotlivé pohádkové příběhy," prozradil Josef Solár, ředitel DDM Rychnov nad Kněžnou.

Lípa TOM Chippewa a TOM Dakota v České Lípě

Příběh třetí:

Lípu jsme vysadili s oddílem TOM Šlápoty Vítkov na své turistické základně v Kameně. „Daří se jí dobře, je ve skvělé kondici, ale nebylo to jednoduché. Kritická léta bylo období obrovského sucha v letech 2015–2019, kdy lípa málem uschla. Navíc na ni zaútočili mravenci. V kmenu se objevil otvor až na dřeň. Brouky jsme zničili, díru zadělali štěpařským voskem a čekali jsme, jak ozdravná kúra zabere. Prořezali jsme korunu a v tomto velmi deštivém roce nám lípa ukázala, že je velká bojovnice. Strom se zazelenal, porostl, kmen nabral na objemu," svěřil se nám Pavel Vaňásek.

Příběh čtvrtý:

„Lípa u nás už deset let krásně roste. Kolem se pořádají různé akce. Teď jsme kolem vysázeli rostliny a do 14 dnů instalujeme dvě lavičky. Děku-

Příběh sedmý:

Jiří Martinek z TOM Liščata Velké Hamry nám píše: „Lípu jsme sázeli na místě vytipovaném od pana starosty. Přesto se našla stěžovatelka, které byla trnem v oku. Prý že jí bude stínit... Chvilku jsme mysleli, že uschne. Ale ať je to, čím chce, vzpamatovala

Lípa Salesiánského střediska mládeže v Českých Budějovicích

se a dál roste. Snad se jednou mé děti dožijí chvíle, kdy bude naše lípa stínit."

Příběh osmý:

Daří se i lípě Anežky České v Přesticích. „Děkujeme za krásnou akci," napsala nám Dagmar Švihlová z TOM 20902 Úhlava.

Příběh devátý:

„Díky za připomenutí výročí. Z lípy mám vždycky radost, když jedu kolem. Stojí u autobusové zastávky, ze které se chodí na skautskou základnu a středisko ekologické výchovy Kaprálův mlýn," dozvídáme se od Petra Šabaty ze skautského střediska Královo Pole Brno.

Připravila Soňa Polak
foto archiv zúčastněných spolků
a ČRDM

Začarovaný KRUH

Problémem není kulturní odlišnost, ale neexistující jazyková příprava

Devátý díl seriálu „Ochránce“ (televizní seriál přibližuje práci školského ombudsmana, pozn. red.) poukázal na téma kulturní a náboženské odlišnosti na střední škole v Teplicích. Skutečným problémem vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem na středních školách je ale neexistující jazyková příprava před vstupem na střední školu a nedostatečná podpora během studia. Mladí lidé bez dostatečné znalosti jazyka proto často neprojdou přes jednotnou přijímací zkoušku. A pokud ano, dlouho ve škole nezůstanou. Až polovina z nich se ocitá mimo vzdělávací systém.

Společnost META již mnoho let upozorňuje na to, že před vstupem na střední školu zásadně chybí jazyková příprava. V rámci unikátního projektu Don't give up!, financovaného dánskou nadací VELUX Foundation, již šest let nabízí roční intenzivní jazykový kurz před vstupem na SŠ mladým lidem, kteří přišli po ukončení základní školy v zemi původu a na vstup na SŠ v ČR nemají kvůli neznalosti jazyka šanci. Tuto možnost má ročně jen 24 studentů. Mladých lidí, kteří by tuto podporu v celé ČR potřebovali, je ale až 500.

„Neexistující jazyková příprava před vstupem na SŠ je zásadní problém, který vnímají i středoškolské učitelé. Pro zvládnutí jazyka na střední škole totiž nestačí jen krátký kurz, jazyk na SŠ je už hodně odborný. Zásadní bariérou jsou také přijímací zkoušky. Jednotné testy jsou totiž koncipovány pro rodilé mluvčí, a i ti jsou v nich často neúspěšní. Pro uchazeče, kteří s češtinou teprve začínají, jsou samozřejmě nezvládnutelné. Mnoho mladých tak končí na učilištích, kde se jednotné zkoušky nedělají,“ říká Kristýna Titěrová, programová ředitelka organizace META.

META o potřebě jazykové přípravy před SŠ opakovaně komunikuje s ministerstvem školství. Letos představila i unikátní data, která ukazují alarmující čísla předčasných odchodů osob s cizí státní příslušností ze vzdělávání. Mladých sedmnáctiletých cizinců je mimo vzdělávací systém až

33% oproti 4,3% Čechů. MŠMT ale zatím žádnou změnu legislativy a podpory nechystá.

Jazyková příprava před vstupem do středního vzdělávání ovšem není jedinou možností podpory těchto žáků. Školy už teď mohou využívat na doporučení poraden tři hodiny češtiny týdně navíc. Tuto možnost ale využívá jen zlomek škol. Z údajů MŠMT vyplývá, že má tuto podporu pouze 40 žáků z celé ČR. Celkem je přitom na SŠ více než devět tisíc studentů z ciziny.

„Přístupem MŠMT jsme zklamaní. Dlouhodobě odmítají změnit diskriminačně nastavenou podobu přijímacích zkoušek a nechystají se ani zavádět jazykovou přípravu. Navíc ani nevedou školy k podpoře, na kterou už teď mají žáci nárok. A na konferenci letos v říjnu dokonce zástupkyně ministerstva nabádala školy, aby přijímaly pouze žáky s jazykovou úrovní vyšší než B1/B2, aby pak prý zvládli maturitu. Ale co se má dít s žáky, kteří tuto úroveň nemají, ministerstvo neřeklo,“ dodává Kristýna Titěrová.

Mladí lidé i s dobrými studijními předpoklady tedy končí často na učilištích. Ale ani tam není situace nijak snadná.

„Často jsme v kontaktu s učilišti, která přijala žáky bez znalosti jazyka. Jenže si s nimi nevím rady, nejsou na takovou situaci připraveni. Na učilištích většinou nemají zavedenou jazykovou podporu, samozřejmě nemají ani odborníky, kteří by češtinu jako druhý jazyk učili. Velký problém navíc nastává, když žáci nastupují hned v prvních týdnech do praxe, kde se ale vůbec nedomluví. Učiliště jim pak v dobré víře např. doporučí přerušení studia na dobu, než se naučí česky. Ale kde se to mají naučit? Je to začarovaný kruh,“ komentuje situaci Michaela Jiroutová, odborná pracovnice META pro střední školy.

Podpora rovného přístupu ke vzdělávání a dostatečná kvalifikovanost mladých lidí je jedním ze strategických cílů České republiky. V opačném případě přichází stát o významný podíl příjmů do státního rozpočtu například kvůli nezaměstnanosti. Žáků s cizí státní příslušností každý rok přibývá, momentálně jich je od MŠ po SŠ až 50 tisíc. Prognózy mluví o neustále se zvyšující migraci do Evropy, tedy i do ČR, která je jednou z cílových zemí. Vzdělávací systém se těmto trendům proto již nevyhnutelně potřebuje přizpůsobit.

Duc Anh Le, META
ilustrační foto MaxPixel

META, o.p.s.

Jsme nevládní nezisková organizace, která od roku 2004 podporuje cizince v rovném přístupu ke vzdělávání a pracovní integraci. Formou sociální služby pomáháme rodinám zorientovat se v českém vzdělávacím systému. Realizujeme kurzy češtiny různých formátů, zaměřením a úrovní. Naším dlouhodobým cílem je zajistit plynulý integrační proces, během kterého se žákům, kteří pocházejí z odlišného jazykového a kulturního prostředí, dostává odpovídající podpory ukotvené v českém vzdělávacím systému.

(Zdroj: www.meta-ops.eu)

ANKETA: Je Vám bližší spíš formální, anebo neformální styl jednání?

Jaroslav Samson Lenka
folkový a trampský zpěvák,
kytarista, textař a písničkář

Ono každé jednání má jiné důvody, a tedy i způsoby. Budu-li jednat s úřadem, rovnou řeknu, že mám radši jednání formální. A hned řeknu proč. Má totiž svá

pravidla a je z něho zápis, který obě strany odsouhlasí na konci. Většinou ho i podepíší. Předchází se tím nejasnostem a rozdílným výkladům, které by z toho mohly – z obou stran – vzejít. A ze zkušenosti vím, že úřad má nakonec vždycky pravdu, i kdyby tvrdil čirou lež. Není-li ovšem podepsaný zápis z jednání. Proto ta formálnost.

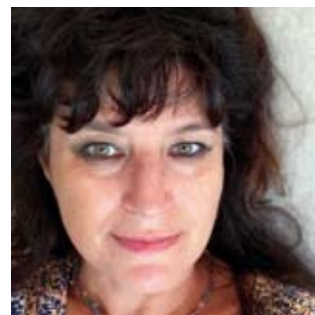
Kdežto když sedím se známými, přáteli či příbuznými, mám raději styl neformální a uvolněný. Předpokládám, stejně jako oni, že jsme přátelé – a ti se mají rádi a pomáhají si. A to bývá hodně neformální jednání. :-D.

Hana Bergmannová Klímová

spisovatelka, ilustrátorka
a výtvarnice

To vždy záleží na souvislostech a na obsahu sdělení. Jako příklad si dovoluji citovat židovský vtip:

Kohn se modlí v synagoze, ale náhle se skácí mrtev k zemi. Na Roubíčka připadne nevděčný úkol, šetrně tuto smutnou událost oznámit jeho ženě. Zaklepe tedy u Kohnů, paní Kohnová otevře, Roubíček smekne klobouk a šetrně se zeptá: „Bydlí tady, prosím vdova Kohnová?“

Co se týče mě, je mi nejbližší způsob jednání takový, který je pravdivý, ale ohleduplný k mému citění.

foto archiv
J. Samsona Lenka
a H. Bergmannové Klímové

připravil Jiří Majer

KNIHOVNIČKA ... KNIHOVNIČKA ... KNIHOVNIČKA

Dobrodružství pana WELLINGTONA

Hana Bergmannová Klímová

Pan Wellington je letadlo – vysloužilý britský bombardér, který vzpomíná, jak za války sloužil u 311. československé bombardovací perutě RAF. Vyprávění s napětím naslouchají jeho okřídlení kamarádi v hangáru.

Dva desetiletí kluci, Tonda a Eda, mají v panu Wellingtonovi svou skrýš „bunker“. Jednoho dne si hrají s Morseovým přístrojem ve starém bombardéru. Ten jim náhle začne odpovídat a hned jim svěřit důležitý úkol: vypátrat ztracené československé letce z jeho poslední osádky. Rozvíjí se dobrodružství plné tajemství a pohádkových zážraků... Druhé vydání Dobrodružství pana Wellingtona je rozšířené o doslov, kde najdete příběh jednoho z našich let-

ců RAF pana Tomáše Loma (1924–2021). V roce 1943, když mu bylo osmnáct let, vstoupil v Anglii do československé armády a sloužil tam jako radiotelegrafista a palubní střelec u legendární 311. československé perutě RAF. V roce 2019, kdy bylo Tomovi devadesát pět let, se díky knížce o panu Wellingtonovi seznámil s její autorkou. Začal s ní jezdit

na besedy do škol, a z otáček dětí a jeho odpovědí, doplněných fotoalbem z jeho života vznikl doslov k druhému vydání pana Wellingtona.

Nakladatelství Katzberg,
2018, 2019
Vázaná, 224 stran, 330 Kč

NESMĚLOST

Philip G. Zimbardo

Znáte odpověď, ale neodpovíte, tančíte rádi, ale nejedete si zatančit... Ať už je za tím strach z výsměchu nebo hlubší pochyby o sobě, nesmělost či stydlivost je jako krunýř, který člověku brání ve svobodném pohybu. A je mnohem častější, než by se na první pohled mohlo zdát. V návaznosti na vězeňskou studii Philip Zimbardo zkoumal do hloubky téma nesmělosti a sám říká, že je to pro něj „nejdůležitější

věc, jakou kdy udělal“. Díky autorovým poznatkům z výzkumu i jeho praktickým doporučením se může čtenář naučit vlastní nesmělost poznat, pochopit a překonat.

Philip G. Zimbardo je americký sociální psycholog, autor známého „vězeňského experimentu“.

Překlad: Ivo Müller
Nakladatelství Portál, 2021
Brož., 216 stran, 339 Kč
www.portal.cz

foto TOM Dakota Česká Lípa

foto Ondřej Šejtka, TOM S.T.A.N.